

provincie **HOLLAND**
ZUID

Doeltreffendheidsrapport MKB innovatiestimulering topsectoren Zuid-Holland 2015-2018

Onderzoek naar de doeltreffend van subsidieregeling MIT van de provincie Zuid-Holland 2015-2018

Den Haag, november 2019

Auteur

Afdeling Samenleving & Economie – Bureau Economische Zaken

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doelstelling onderzoek	4
1.2 Onderzoeksaanpak	5
1.3 Leeswijzer	6
2. MIT-subsidieregeling.....	7
2.1 Algemene gegevens	7
2.2 Doel	8
3. Resultaten	9
3.1 Doelgroepenanalyse	9
3.2 Doeltreffendheid.....	11
4. Conclusie.....	24
1. Wat zijn de achterliggende doelstellingen van het beleid?.....	24
2. Wordt de doelstelling bereikt?.....	24
3. En zo ja, komt dat door het beleid zelf of iets anders, iets dat geen onderdeel was van het beleid?	25
5. Aanbevelingen	25
Bibliografie.....	26

Samenvatting

De provincie Zuid-Holland heeft in het voorjaar van 2019 een ex-postonderzoek uitgevoerd naar de doeltreffendheid van de subsidieregeling MKB innovatiestimulering topsectoren Zuid-Holland (hierna MIT). Aangezien de MIT in 2015 is geïntroduceerd bij de provincie Zuid-Holland, dient de MIT in 2019 geëvalueerd te worden volgens de Algemene Subsidieverordening (hierna ASV) van de provincie Zuid-Holland. De subsidieaanvragers, zowel gesubsidieerden als niet-gesubsidieerden, zijn betrokken geweest bij het onderzoek door middel van een enquête. In dit rapport zijn de bevindingen en adviezen opgenomen.

Hoofdvraag: Is de subsidieregeling MIT doeltreffend geweest tussen 2015-2018?

De focus van dit onderzoek lag op de resultaten van de MIT-aanvragers. Deze informatie is opgehaald door middel van een enquête onder alle MIT-aanvragers (zowel gesubsidieerd als niet-gesubsidieerd).

Het bepalen van de doeltreffendheid

De subsidieregeling is in dit onderzoek op twee niveaus beoordeeld:

- De mate waarin het operationele resultaat (of: *output*) van de subsidieregeling is behaald. Het gaat om de resultaten die zijn behaald met een subsidieregeling als gevolg van de input (mensen en middelen) en het uitvoeren van activiteiten. In dit onderzoek is dit kortweg aangeduid met de term '**resultaat**'.
- De mate waarin het beleidsinstrument 'subsidie' bijdraagt aan de beleidsdoelen van de provincie (of: *outcome*). Met deze beleidsdoelen werkt de provincie Zuid-Holland aan maatschappelijke opgaves. In dit onderzoek duiden we de bijdrage van een subsidieregeling aan het beleidsdoel aan met '**effect**'.

Resultaten

Circa 50% van de aanvragers geeft aan dat zij door de MIT zo min mogelijk afhankelijk willen zijn van investeerders en dat de MIT een laagdrempelige vorm van financiering is. De meeste innovatieprojecten zijn, naast de MIT, (voor een deel) gefinancierd met eigen vermogen. Daarnaast zijn de Wet Speur- en Ontwikkelingsuren (WBSO) en subsidies/ fiscale regelingen veel gebruikte financieringsvormen onder de MIT-aanvragers.

Uit de enquête blijkt dat circa 90% van de gesubsidieerde aanvragers aangeeft dat de slagingskans en de kwaliteit van de innovatie is verhoogd. De MIT draagt bij aan het vergroten van de snelheid waarmee innovaties op de markt komen. Tevens geeft 90% van de gesubsidieerde aanvragers aan dat de uitvoering van het MIT-project heeft geleid tot nieuwe kennis voor mogelijke toekomstige innovaties en meer inzicht in de technische haalbaarheid en risico's van het geplande innovatietraject.

Doeltreffendheid

Onze experimentele groep bestaat uit gesubsidieerde MIT-aanvragers. Om een vergelijkbare controlegroep te hebben, is gekozen om alleen de niet-gesubsidieerde aanvragers te bevragen die wel zijn gestart met hun innovatieproject. Uit de conclusies blijkt dat de verschillen tussen de gesubsidieerden en niet-gesubsidieerden voornamelijk bij de volgende beleidsindicatoren naar voren komen:

Top vijf MIT-beleidsindicatoren:

1. Aantal /% vervolgetrajecten: zonder MIT-subsidie wordt meer dan 50% van de innovatieprojecten niet gestart.
2. Gemiddelde groei /% FTE per bedrijf: gesubsidieerden hebben een gemiddelde groei van 1 FTE, tegenover niet-gesubsidieerden 0,5 FTE.
3. Gemiddelde omzet /% per bedrijf: de gemiddelde omzet van gesubsidieerden door innovatieprojecten stijgt met 38%.

4. Gemiddelde R&D-uitgaven /% uit innovatieproject: de gemiddelde Research & Development (hierna R&D) uitgaven stijgen bij de gesubsidieerden met 55%, bij de niet-gesubsidieerden stijgen met 27%.
5. Gemiddelde S&O-uren /% uit innovatieproject: de gemiddelde S&O-uren stijgen bij de gesubsidieerden met 61%, bij de niet-gesubsidieerden met 32%.

Conclusie

In dit onderzoek is voornamelijk gefocust op de *output*-beleidsindicatoren. Uit de resultaten hiervan kan geconcludeerd worden dat het doel van de MIT wordt bereikt. Er is een causale relatie waarneembaar tussen de subsidie en de prestaties.

De hoofdaanbeveling is: continueer de inzet van het beleidsinstrument subsidies via de MIT-regeling met tenminste het huidige budget. De MIT-regeling is laagdrempelig en blijkt in een duidelijke behoefte te voorzien. Het hoofddoel van de MIT, het verhogen van het aantal haalbaar technische / economische innovaties in MKB in Zuid-Holland, wordt bereikt. De effectiviteit is hiermee aannemelijk gemaakt, echter nog niet uitputtend bewezen. Zie voor meer informatie de Conclusie op pagina 23.

Levels Diagnostics:

“Als startup bedrijf is de gehele MIT regeling (kennisvoucher, haalbaarheid en R&D-samenwerking) voor ons de start geweest van alles wat we doen en daarmee onmisbaar!”

1. Inleiding

Subsidies zijn voor de provincie Zuid-Holland een belangrijk beleidsinstrument. Met de verstrekking van subsidies wordt beoogd dat activiteiten van de subsidieontvanger bijdragen aan de realisatie van de doelen en prestaties van het provinciale beleid. Het totaal financieel belang dat met het verstrekken van subsidies is gemoeid, is aanzienlijk.

Eén van de subsidieregelingen van van de provincie is de *MKB innovatiestimulering topsectoren Zuid-Holland* (hierna MIT). Mkb'ers die met innovatie aan de slag willen en gevestigd zijn in Zuid-Holland, kunnen bij de provincie eenmaal per jaar een aanvraag voor MIT-subsidie indienen om zo een deel van hun innovatieproject te financieren. Doel van de regeling is om het aantal haalbare innovaties te verhogen, net zoals het innovatief vermogen van het mkb. De regeling heeft veruit de meeste aanvragers en beschikt over één van de hoogste subsidiebudgetten (€ 14 miljoen, waarvan 50% door het Rijk wordt gefinancierd) binnen de provincie Zuid-Holland.

Doel MIT: "Verhogen aantal haalbare technische/ economische innovaties in MKB in Zuid-Holland"

In 2013 is de MIT-subsidiemodule geïnitieerd door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) om innovatie te bevorderen bij het midden- en kleinbedrijf (MKB) en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de topsectoren. Sinds 2015 wordt de MIT samen met de provincies uitgevoerd en is de opzet van de MIT fundamenteel gewijzigd: de MIT richt zich sindsdien ook op aansluiting van het MKB op de Regionale Innovatiestrategieën.

1.1 Aanleiding en doelstelling onderzoek

De afgelopen 4 jaar heeft de provincie Zuid-Holland € 41,8 miljoen euro verstrekt aan ruim 500 mkb'ers om hun innovatieproject op te starten. De subsidieregeling MIT is één van de populairste regelingen binnen de provincie Zuid-Holland. De regeling heeft ten opzichte van andere provincies veruit de meeste aanvragers en beschikt over één van de hoogste subsidiebudgetten.

Aangezien de MIT-regeling in 2015 is geïntroduceerd bij de provincie Zuid-Holland, dient de MIT in 2019 geëvalueerd te worden volgens de Algemene Subsidieverordening (hierna ASV) van de provincie Zuid-Holland. In artikel 7 is namelijk bepaald dat tenminste eenmaal in de vier jaar de doeltreffendheid en effecten van het subsidiebeleid onderzocht moeten worden.

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland informeert tweemaal per coalitieperiode de Provinciale Staten over de doeltreffendheid van subsidies. Het voorliggende rapport zal hieraan een bijdrage leveren.

Het regelmatig evalueren van beleid en regelgeving is belangrijk, omdat het bijdraagt aan de beheersing van overheidsuitgaven. Daarnaast is er politiek en maatschappelijk een toenemende behoefte om meer zicht te krijgen op nut en noodzaak van verstrekte subsidies, ook in relatie tot de inzet van andere instrumenten.

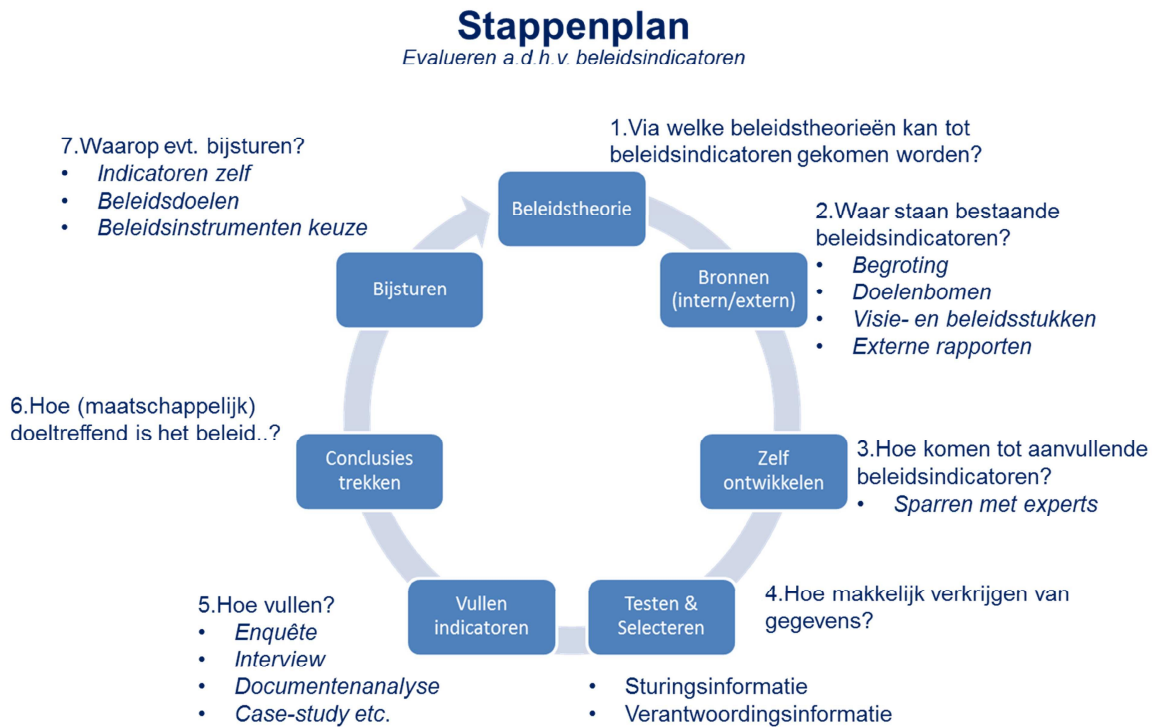
De doelstelling van dit onderzoek is inzicht geven in de mate van doeltreffendheid en de effecten van de MIT. Het gaat hierbij om de doeltreffendheid van de individuele subsidieregeling, maar ook om de bijdrage van de subsidieregeling aan de maatschappelijke opgaven van de provincie. We spreken hier dan over de maatschappelijke doeltreffendheid.

MIT
Toegekend
2015-2018:
€41,8 miljoen
519x verleend

1.2 Onderzoeksaanpak

De MIT-evaluatie is volgens onderstaand ontwikkeld stappenplan uitgevoerd. Om de doeltreffendheid te kunnen meten, zijn beleidsindicatoren ontwikkeld. Aan de hand van deze indicatoren is te meten of de doelen van de MIT worden bereikt.

Figuur 2.1 Stappenplan *Evalueren a.d.h.v. beleidsindicatoren*

Begrippen doeltreffendheid en doelmatigheid

Bij doeltreffendheid gaat het om de mate waarin een beoogde (beleids)doelstelling dankzij de inzet van de onderzochte beleidsinstrumenten wordt gerealiseerd (Overheid.nl. 2018). Het verstrekken van subsidies is een van de beleidsinstrumenten van de overheid om een bepaald doel te bereiken.

In dit onderzoek is de doeltreffendheid van het beleidsinstrument subsidie op twee niveaus beoordeeld:

- I. Doeltreffendheid van de subsidie: de mate waarin de beleidsdoelstelling dankzij de inzet van de subsidieregeling wordt gerealiseerd;
- II. Maatschappelijke doeltreffendheid: de mate waarin het beleidsinstrument 'subsidie' bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven van de provincie.

Wat buiten de scope van dit onderzoek valt is de *doelmatigheid* van de subsidieregelingen. Bij doelmatigheid gaat het om de vraag of de kosten in verhouding staan tot het bereiken van het (maatschappelijke) doel.

De evaluatie is stapsgewijs en methodisch uitgevoerd. Hiermee waarborgen we dat we transparant en navolgbaar uitspraken doen over de doeltreffendheid van de MIT. Een belangrijk uitgangspunt in dit onderzoek is dat beoordelingen omtrent doeltreffendheid gebaseerd zijn op de informatie die MIT-aanvragers hebben ingevuld in de enquête.

Onderzoeksopzet

Aangezien de MIT veel gesubsidieerden, maar ook veel niet-gesubsidieerden heeft, leent de subsidieregeling zich goed voor de onderzoeksopzet 'voor-na'-meting en de 'met-zonder'-meting. Een experimentele groep (subsidieontvangers) wordt vergeleken met een controlegroep (niet-gesubsidieerde ontvangers) waarbij gegevens uit het jaar vóór en ná subsidieaanvraag worden geanalyseerd. Via deze methode is het bijvoorbeeld mogelijk om de omzetstijging vóór en ná subsidieaanvraag te vergelijken van de experimentele en controlegroep. Om de twee groepen zo vergelijkbaar mogelijk te houden, bestaat de controlegroep uit ondernemers die, ondanks dat ze geen subsidie hebben ontvangen, tóch met hun innovatieproject zijn doorgegaan. Behalve de subsidie zijn de experimentele- en controlegroep verder nagenoeg gelijk.

Dataverzamelmethode

Er is gekozen om de MIT-evaluatie aan de hand van een enquête aan te pakken. Deze enquête is verstuurd naar alle aanvragers (1054) tussen 2015-2018. De experimentele groep heeft een grootte van 477 subsidieontvangers, de controlegroep bestaat uit 577 afgewezen aanvragers. De uiteindelijke respons is 252 (24% reactiepercentage). Er is vanuit gegaan dat de aangeleverde informatie en cijfers voor de evaluatie juist en volledig zijn.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we eerst een feitelijke beschrijving van de MIT. In hoofdstuk 3 gaan we vervolgens in op de doelgroepenanalyse en de doeltreffendheid van de MIT. Hoofdstuk 4 bevat de conclusies van dit rapport, waarna in hoofdstuk 5 de aanbevelingen aan de provincie zullen volgen met betrekking tot het MIT-proces en beleid.

2. MIT-subsidieregeling

In tabel 2.1 vindt u een overzicht van de algemene kengetallen van MIT-Zuid-Holland over het jaar 2015-2018. Uit de tabel blijkt dat er elk jaar een overvraag is naar MIT-subsidie.

2.1 Algemene gegevens

Naam subsidieregeling	MKB innovatie stimulering topsectoren Zuid-Holland (MIT)
In het beleidsfiche is het doel van de subsidie als volgt geformuleerd	Verhoging aantal haalbare technische/ economische innovaties in MKB in Zuid-Holland, door subsidiëren van haalbaarheidsprojecten en R&D-samenwerkingsprojecten, zodat innovatief vermogen in MKB in Zuid-Holland wordt gestimuleerd
Peildatum evaluatie subsidieregeling	1 september 2018
Datum inwerkingtreding van de subsidieregeling	7 april 2015
Einddatum van de subsidieregeling	31 juli 2020
Looptijd van de regeling t.b.v. het onderzoek	5 jaar en 4 maanden

	2015	2016	2017	2018
Totaal vastgesteld subsidiebedrag op peildatum (€)	€ 6.944.932	€ 8.544.000	€ 12.864.000	€ 13.424.581
Aantal ontvangen aanvragen per jaar	269	313	358	490
Aantal verleende/toegekende subsidies per jaar	81	97	186	201
Verschil tussen ontvangen aanvragen en verleende/toegekende subsidies	188	216	172	289

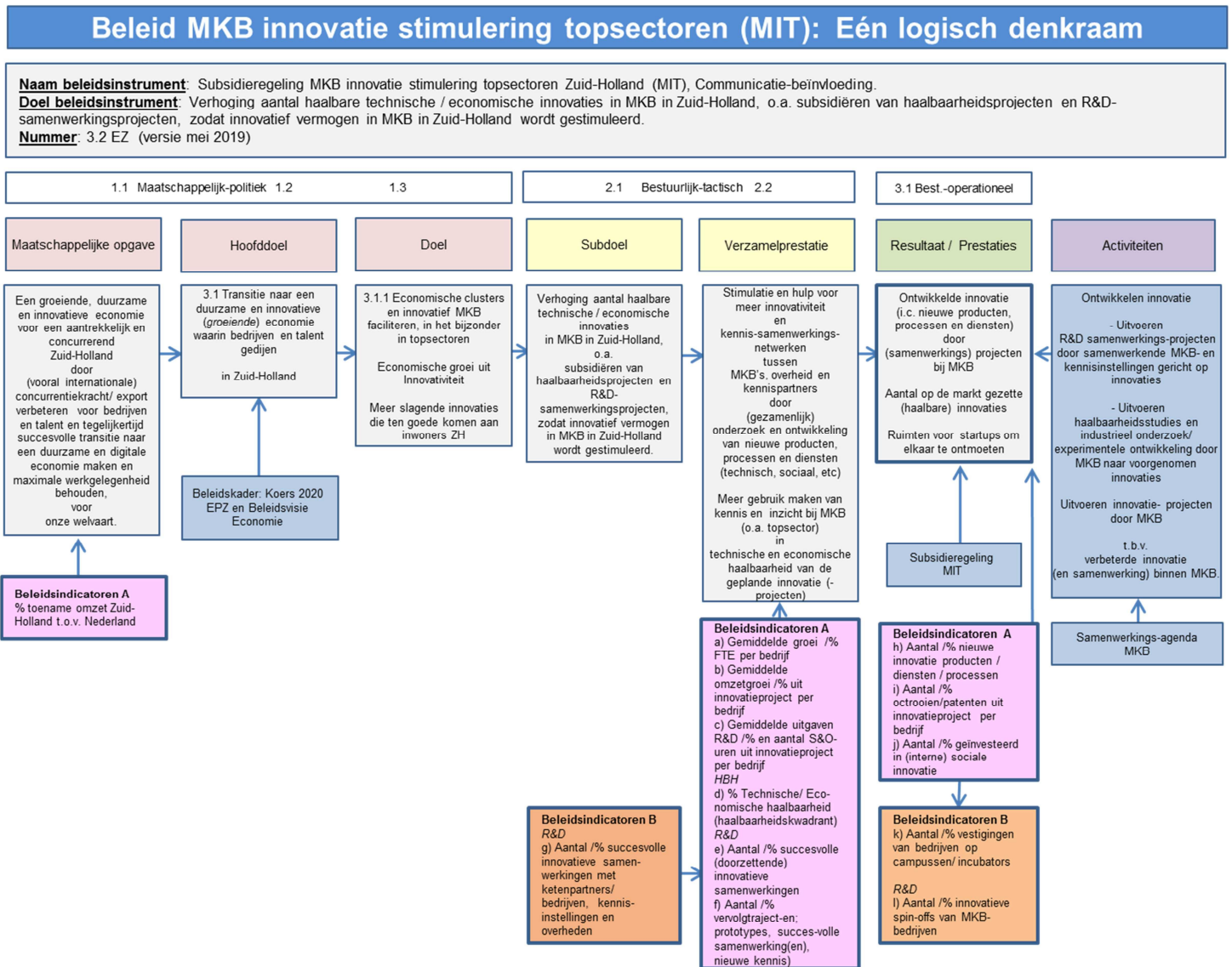

2.2 Doel

Het doel van de MIT is als volgt omschreven: *“verhoging aantal haalbare technische/ economische innovaties in MKB in Zuid-Holland, door subsidiëren van haalbaarheidsprojecten en R&D-samenwerkingsprojecten, zodat innovatief vermogen in MKB in Zuid-Holland wordt gestimuleerd”.*

Figuur 2.2 bevat het beleidsfiche van MIT. In dit fiche wordt onder andere duidelijk aan welke maatschappelijke opgave MIT bijdraagt, de verzamelprestaties, resultaten en activiteiten. Om het beleid meetbaar te maken, zijn op elk niveau beleidsindicatoren toegevoegd. Er is onderscheid gemaakt tussen categorie A- en B-beleidsindicatoren. A-indicatoren zijn resultaten of effecten die duidelijk iets zeggen over de werking van de regeling. B-indicatoren zijn ‘nice to know’, maar niet direct te koppelen aan de doeltreffendheid van de MIT-regeling.

Figuur 2.2 Beleidstheorie MIT + beleidsindicatoren

Bron: Provincie Zuid-Holland

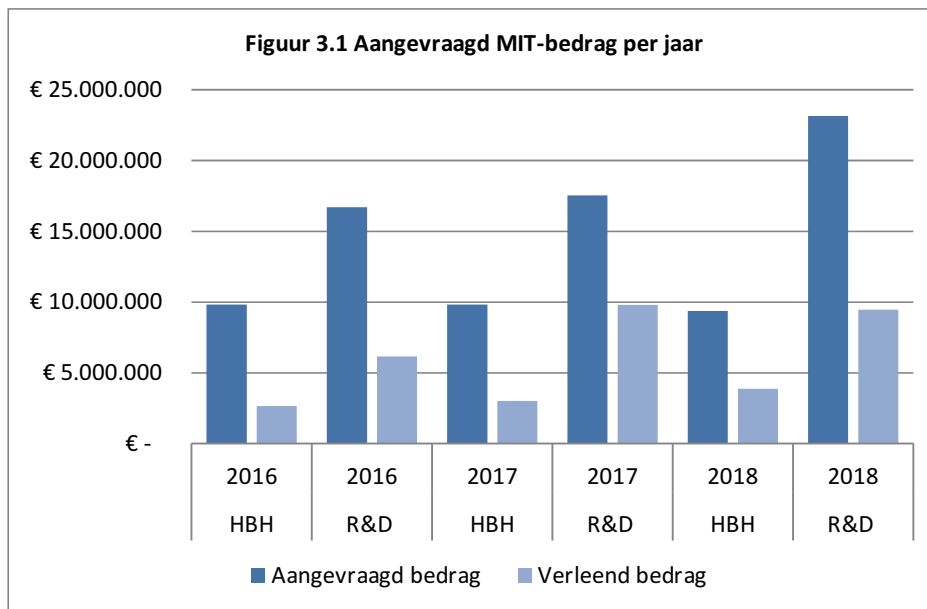
3. Resultaten

3.1 Doelgroepenanalyse

De doelgroepenanalyse geeft een beeld van de kenmerken van de MIT-aanvragers in het jaar van subsidieaanvraag. De figuren vanaf de bedrijfskenmerken zijn gebaseerd op de opgehaalde data uit de enquêtes onder de MIT-aanvragers.

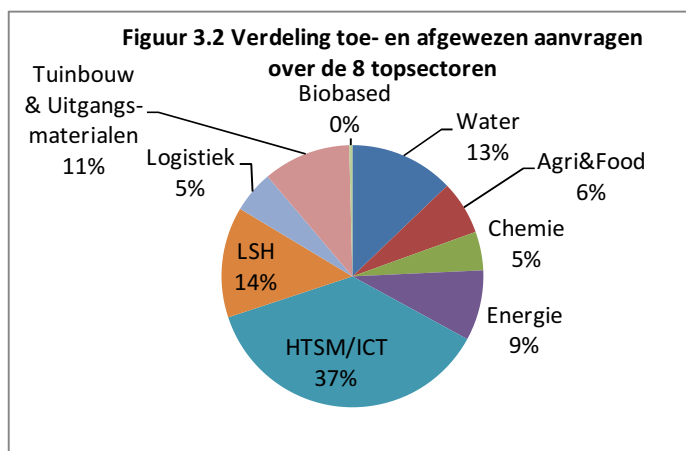
Aantallen, bedragen en indeling

Figuur 3.1 laat het *totaal aangevraagd MIT-bedrag per jaar* zien. Bij de MIT-haalbaarheidsprojecten schommelt het aangevraagd bedrag steeds tussen de 9 en 10 miljoen, of ongeveer 2 tot 3 keer het beschikbare budget. Bij de R&D-samenwerkingsprojecten stijgt het totale aangevraagde bedrag elk jaar.

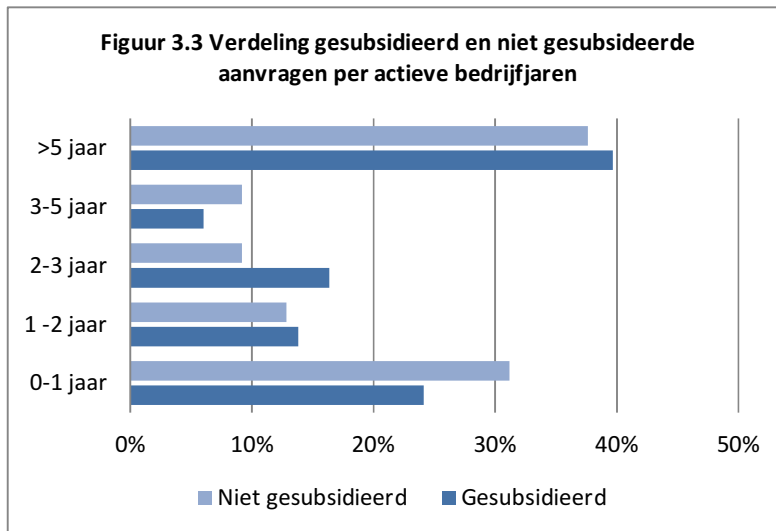

Bedrijfskenmerken toe- en afgewezen aanvragers

De MIT-subsidieaanvragers komen uit verschillende topsectoren. Op basis van de ingevulde enquêtes blijkt dat voornamelijk ondernemers uit de topsector HTSM / ICT MIT-subsidie aanvragen. De minste aanvragers komen uit de topsector Chemie. NB: van de negen topsectoren staan er acht open in Zuid-Holland, topsector Creatieve Industrie staat niet open.

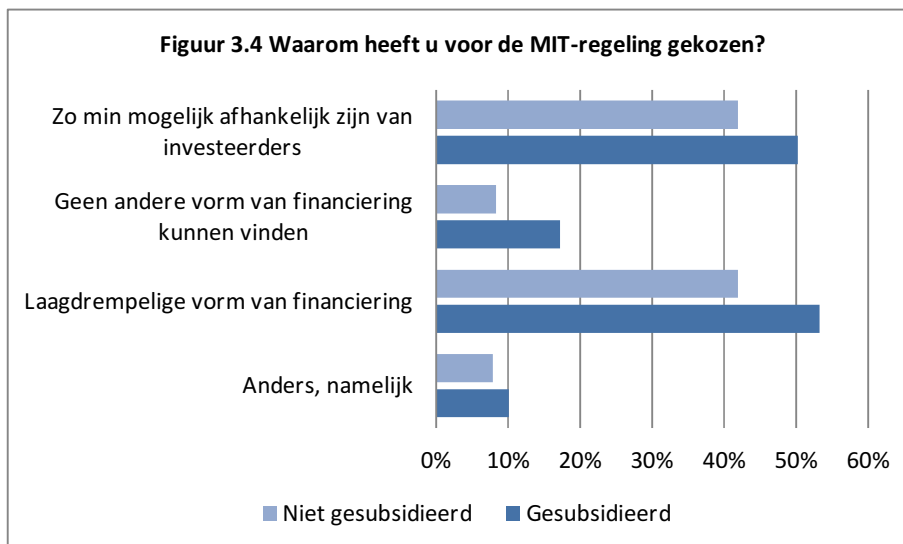

Figuur 3.3 toont aan dat de meeste aanvragers al meer dan 5 jaar actief zijn. Tevens zijn veel aanvragers startende ondernemers.

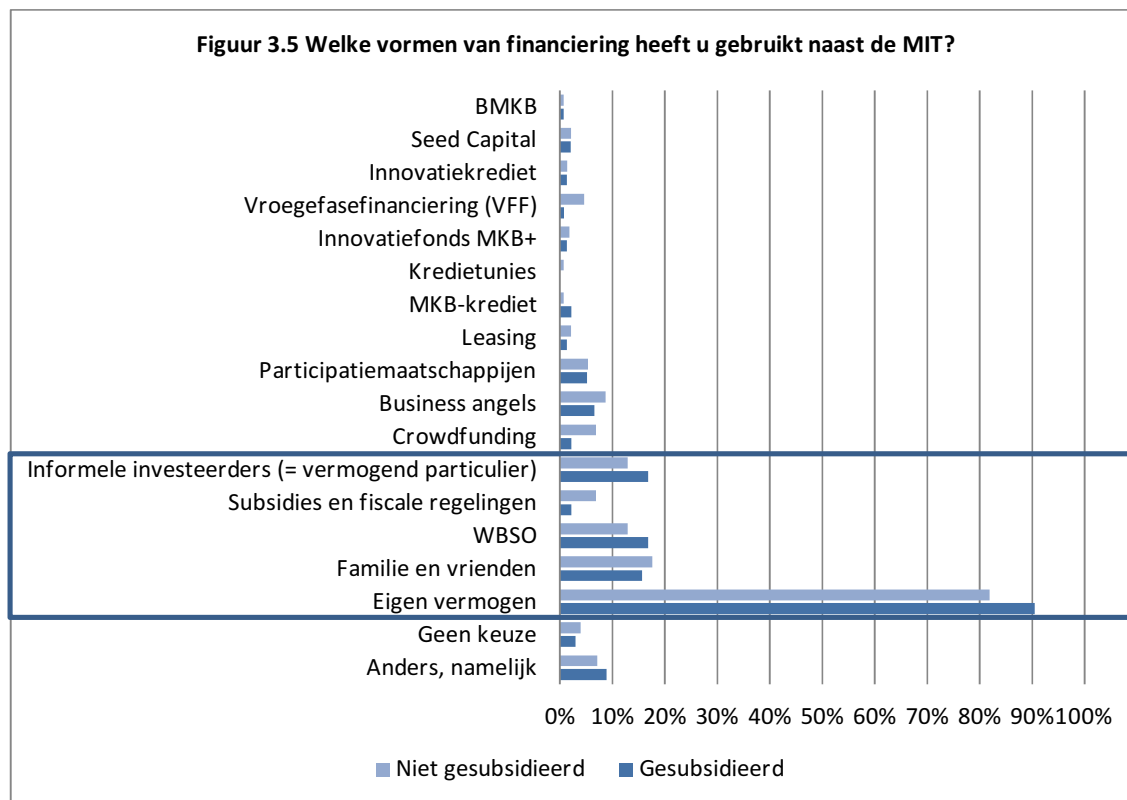
Financiering

In de enquête zijn ook een aantal vragen gesteld over de financiering van het project. Als eerst is gevraagd waarom er gekozen is om een aanvraag in te dienen voor MIT-subsidie. Circa 50% van de aanvragers geeft aan dat zij door de MIT zo min mogelijk afhankelijk willen zijn van investeerders en/of dat de MIT een laagdrempelige vorm van financiering is.

Cybermarkt: "Een goed geregeld en toegankelijke regeling om een startend bedrijf, of goede ideeën, te stimuleren, te ondernemen en te innoveren"

De meeste innovatieprojecten zijn, naast de MIT, (voor een deel) gefinancierd met eigen vermogen. Daarnaast is door veel projecten gebruik gemaakt van Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO) en subsidie/fiscale regelingen. Belangrijke conclusie die valt te trekken is dat voor innovatieprojecten, de weg naar alternatieve of bancaire financiering anno 2019 nog steeds moeilijk is. Juist voor innovatieprojecten zijn regelingen zoals de MIT van groot belang.

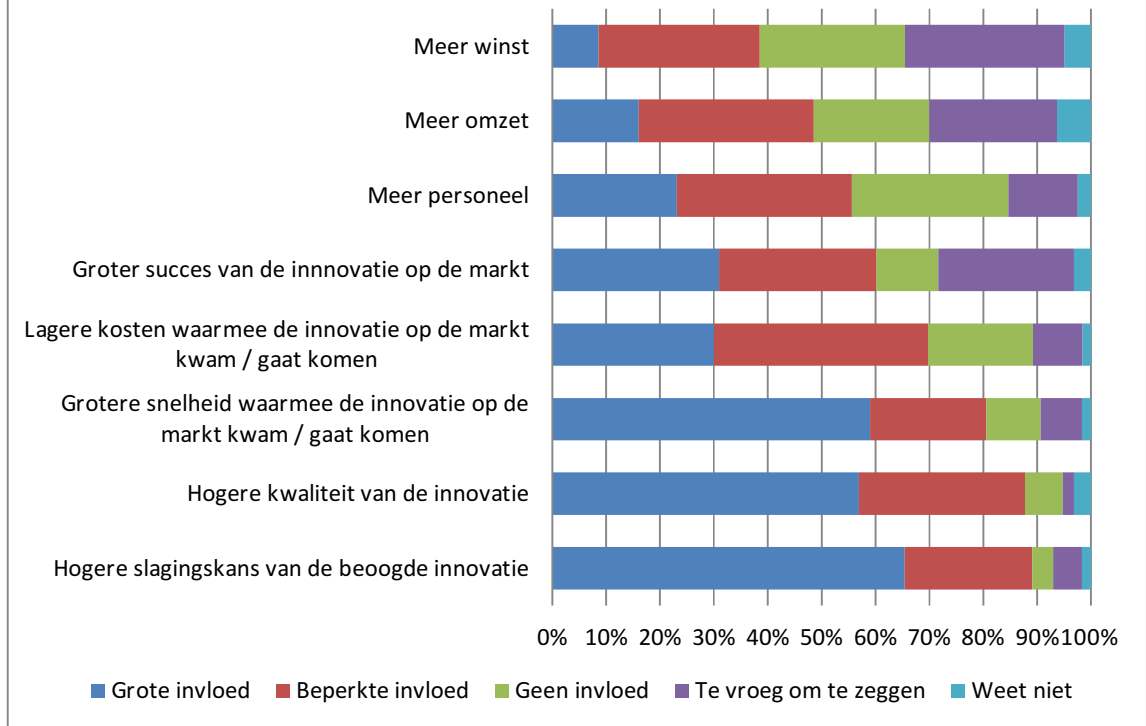
3.2 Doeltreffendheid

Om de effectiviteit van de MIT-regeling te onderzoeken is gebruik gemaakt van een experimentele groep (gesubsidieerde aanvragers) en een controlegroep (niet-gesubsidieerde aanvragers). Alle data is afkomstig van de enquête onder alle aanvragers. De meeste resultaten zijn *van het jaar na subsidieaanvraag*.

Effecten MIT-subsidie op innovatieproject volgens gesubsidieerden

Het hoofddoel van de MIT is het vergroten van het innovatief vermogen van het MKB. In de enquête zijn een aantal vragen opgenomen met betrekking tot de effecten van de MIT op het innovatief vermogen van de gesubsidieerde aanvragers.

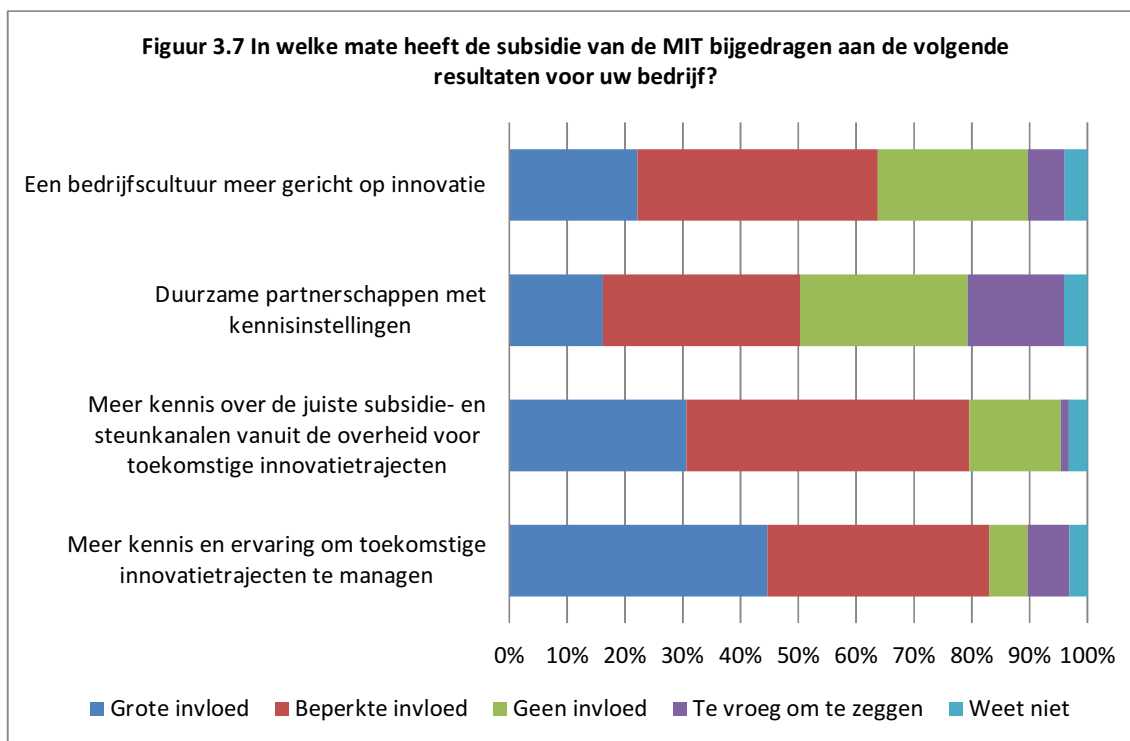
Figuur 3.6 In welke mate heeft MIT hiermee uiteindelijk bijgedragen aan de volgende economische resultaten van uw bedrijf?

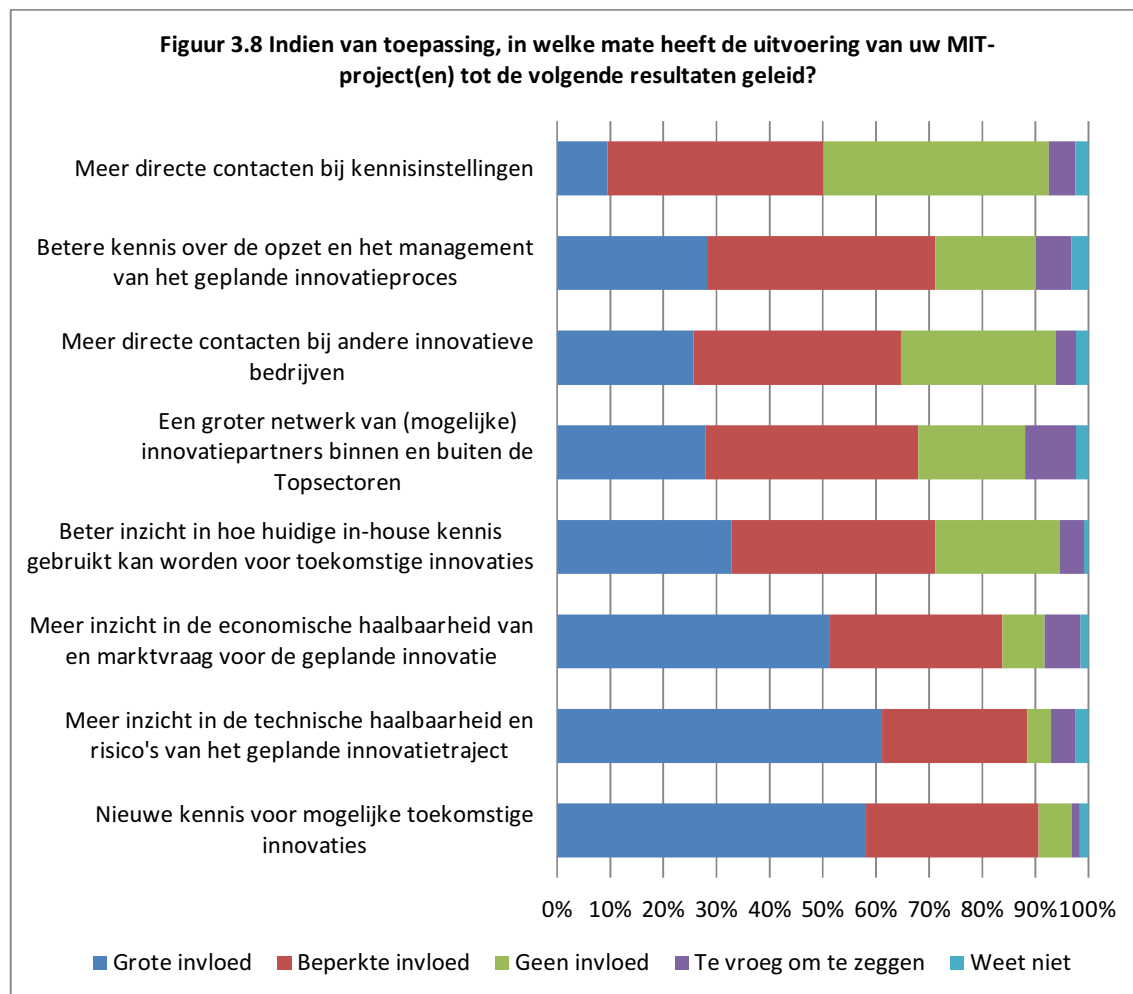
Bovenstaande figuur maakt duidelijk dat de MIT volgens de toegewezen aanvragers een positieve bijdrage levert aan de innovaties van deelnemende bedrijven. Zo geeft circa 90% aan dat de slagingskans en de kwaliteit van de beoogde innovatie is verhoogd. Ook heeft de MIT bijgedragen aan het vergroten van de snelheid waarmee innovaties op de markt komen, wat onderdeel is van het doel van de MIT. Voor sommige economische resultaten is het voor een deel van de gebruikers nog te vroeg om te zeggen of de MIT hieraan heeft bijgedragen, zoals 'meer winst' en 'groter succes van de innovatie op de markt'.

Recoy: "We zijn de provincie Zuid-Holland zeer dankbaar, zonder deze subsidie had het veel langer geduurd voordat we met deze innovatie op de markt zouden kunnen komen!"

Naast de directe resultaten dragen de MIT-instrumenten volgens de gebruikers ook bij aan het innovatief vermogen van MKB-bedrijven op lange termijn. Circa 80% van de gesubsidieerden geeft aan dat de MIT-subsidie heeft bijgedragen aan meer kennis en ervaring om toekomstige innovatietrajecten te managen en meer kennis over de juiste subsidie-kanalen vanuit de overheid (figuur 3.7). Ook uit de verbeterpunten/opmerkingen van de respondenten blijkt dat het meer organiseren van kennisbijeenkomsten een veel voorkomende wens is.

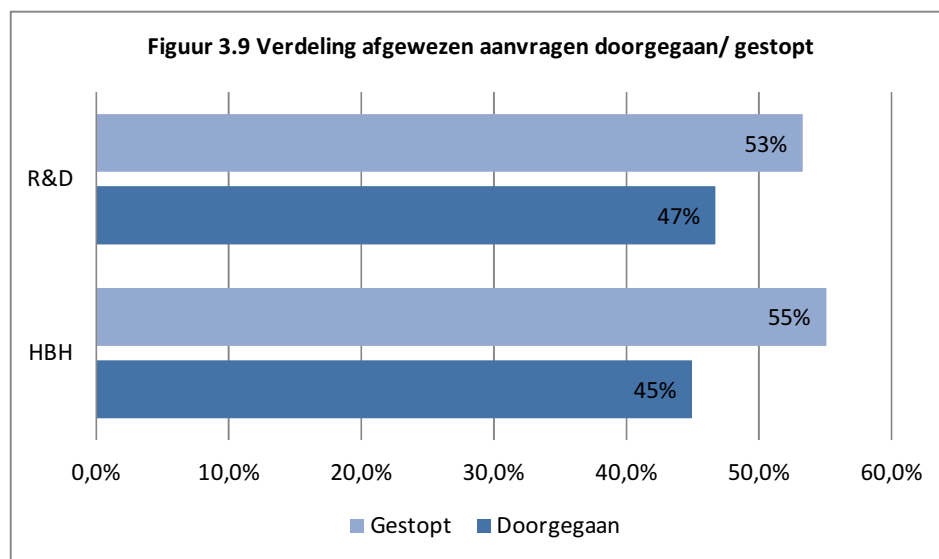
Uit figuur 3.8 blijkt dat voor 90% van de deelnemers geldt dat de uitvoering van het MIT-project heeft geleid tot nieuwe kennis voor mogelijke toekomstige innovaties en meer inzicht in de technische haalbaarheid en risico's van het geplande innovatietraject. Ook het inzicht in de economische haalbaarheid van en marktvraag voor de geplande innovatie is door de uitvoering van de MIT bij 80% verhoogd. MIT-subsidie heeft volgens respondenten bijgedragen aan sociale innovatie.

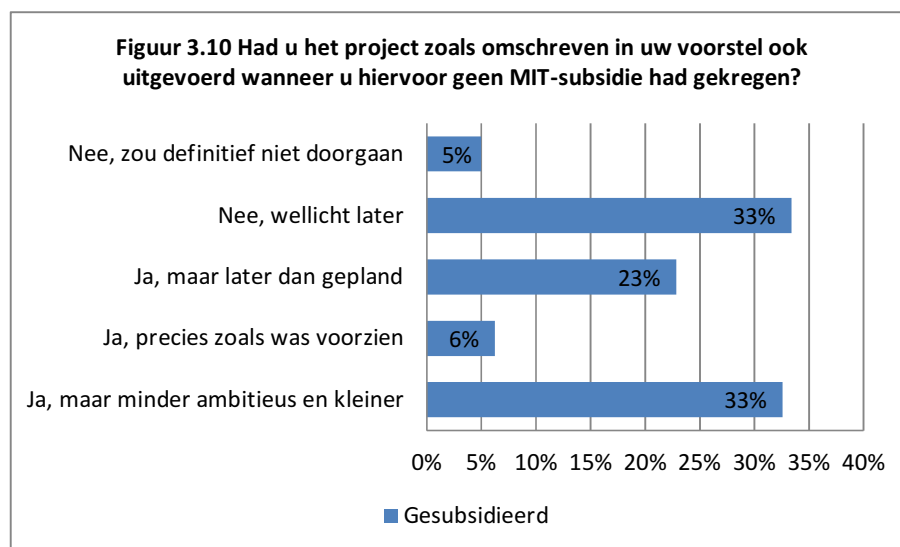
Maakt MIT-subsidie verschil bij uitvoering innovatieproject?

In het kader van de evaluatie is ook gekeken naar de mate waarin aannemelijk is dat het project slechts met behulp van de MIT-subsidie kan worden uitgevoerd volgens de aanvragers. Het gaat hierbij om de vraag of de beoogde effecten ook zonder de MIT tot stand konden komen.

Aan de niet-gesubsidieerde aanvragers is in de enquête gevraagd of zij zonder MIT-subsidie toch doorgegaan zijn met hun innovatieproject. Uit figuur 3.9 blijkt dat onder de niet-gesubsidieerde aanvragers circa 55% na de afwijzing hun innovatieproject *niet* voortzetten. Dit is een opzienbarende uitslag; hiermee lijkt aangetoond dat zonder de MIT, meer dan de helft van de geplande innovaties uitblijven.

Aan de gesubsidieerden van de MIT is gevraagd of het project ook in vergelijkbare vorm zou zijn uitgevoerd zonder toekenning. In figuur 3.10 is te zien dat 33% aangeeft dat het project wel door was gegaan, maar minder ambitieus en kleiner. Verder geeft 23% aan dat het project dan later dan gepland was uitgevoerd. 33% van de gesubsidieerden had zonder MIT het project niet uitgevoerd, maar wellicht later.

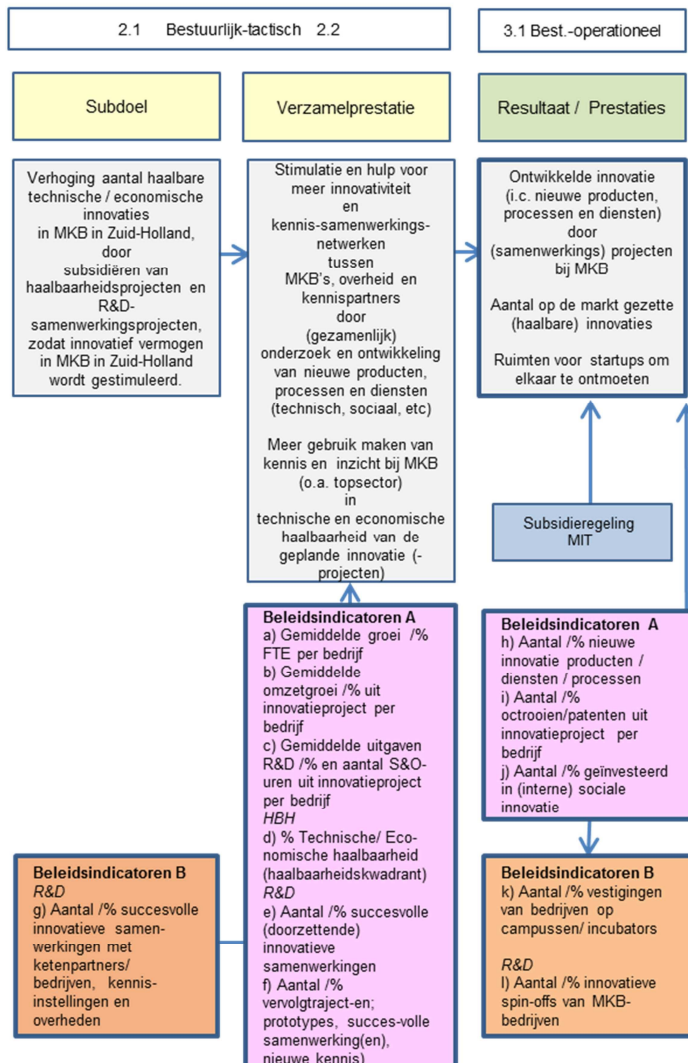

Wat is de gemeten effectiviteit aan de hand van beleidsindicatoren?

De provincie Zuid-Holland is met een stapsgewijze aanpak gericht bezig om inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van de subsidieregelingen. Sinds begin 2017 zijn voor meer dan 55 subsidieregelingen beleidstheorieën opgesteld en worden er stappen gezet met het ontwikkelen van beleidsindicatoren. Om namelijk te weten of doelen worden bereikt door de regeling, zijn meetgegevens nodig. Deze meetgegevens worden verkregen via beleidsindicatoren. De provincie wil eind 2020 / begin 2021 voor alle 55 subsidieregelingen beleidsindicatoren opstellen, zo ook voor de MIT-regeling (Sira Consulting, 2018).

Belangrijk hierbij is een balans te vinden tussen output- en outcome-indicatoren. Bij output- indicatoren gaat het om inzicht in de geleverde prestatie. Bij outcome-indicatoren gaat het om de directe effecten van de behaalde prestaties. Door het verloop van output- en outcome-indicatoren vervolgens te meten en over een langere periode te monitoren wordt het effect van een subsidie zichtbaar. Deze informatie is nodig om gericht te kunnen (bij)sturen op beleid en uitvoering. Tijdens het onderzoek zijn MIT-beleidsindicatoren ontwikkeld om een goede vergelijking te kunnen maken tussen gesubsidieerden en niet-gesubsidieerden. De beleidsindicatoren vormen de basis voor de vragen die zijn gesteld in de enquête. Zie voor het volledige beleidsfiche hoofdstuk 2.2.

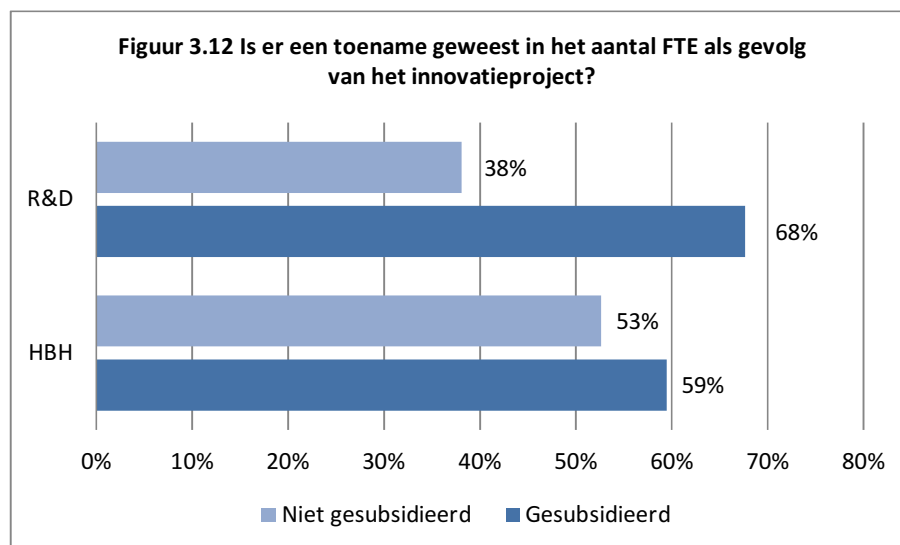
Figuur 3.11 Beleidsfiche output-beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren bestuurlijk-tactisch

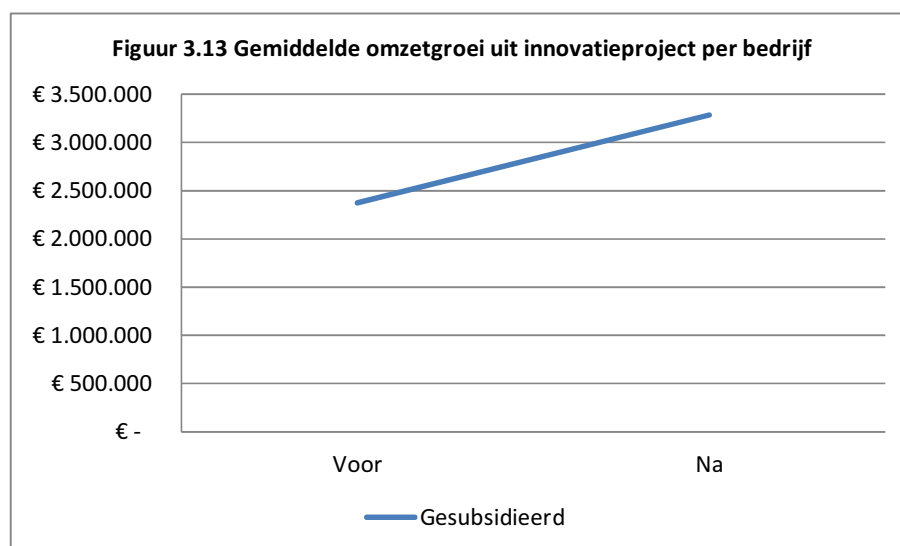
Beleidsindicator a: Gemiddelde groei/ % FTE per bedrijf

Ten opzichte van het jaar van aanvraag is gemiddeld is bij 64% van gesubsidieerden een toename geweest in het aantal FTE in het jaar na de subsidieaanvraag, tegenover 45% van de niet-gesubsidieerde aanvragers die wel zijn doorgegaan met hun innovatieproject. Het gemiddelde toegenomen FTE per toegewezen aanvrager is 1 FTE. In totaal zijn uit de ondervraagde gesubsidieerde innovatieprojecten er 100 FTE bij gekomen. Bij de niet-gesubsidieerde, maar toch voortgezette projecten, is de gemiddelde groei 0,5 FTE.

Beleidsindicator b: Gemiddelde omzet /% uit innovatieproject per bedrijf

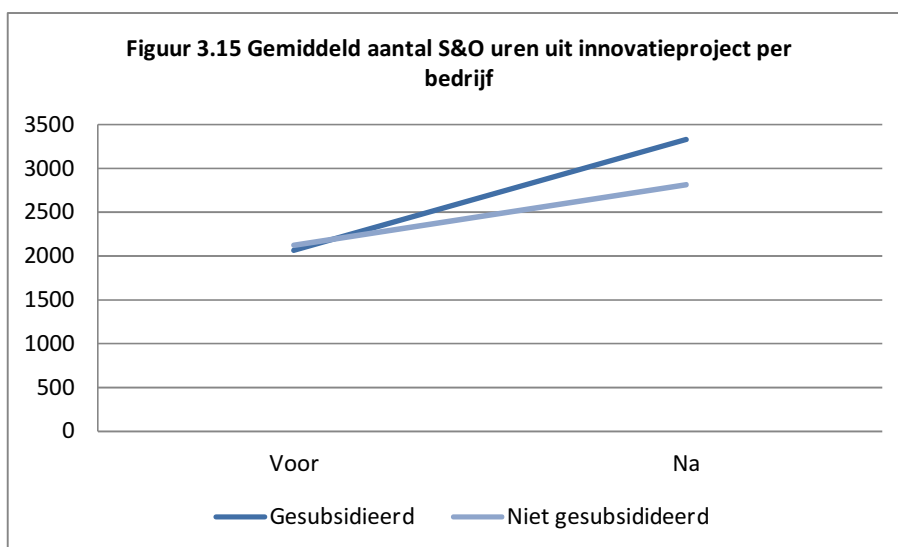
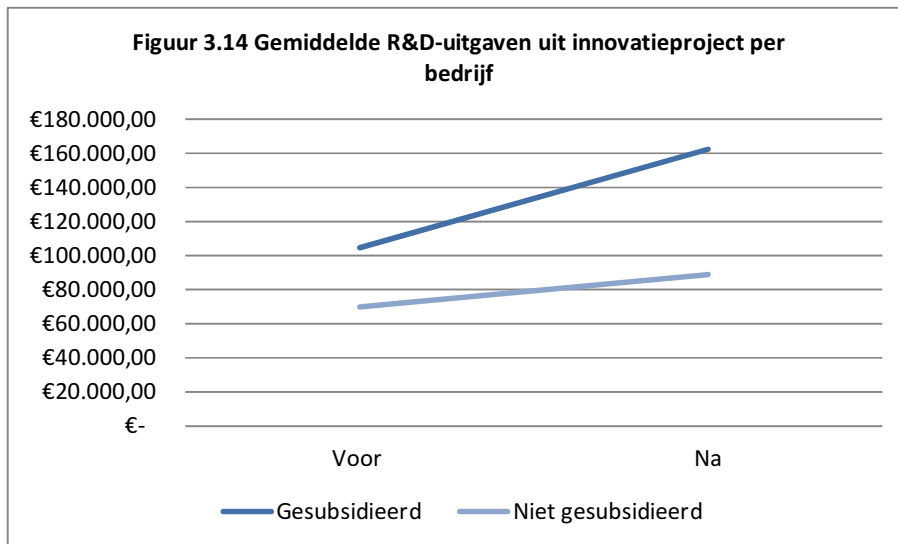
De gesubsidieerde aanvragers zijn ook bevestigd over hun omzetgroei, voor en na het innovatieproject. Bij de gesubsidieerden is een stijgende omzetgroei van 38% te zien bij vergelijking voor en na subsidieaanvraag. Van de niet-gesubsidieerden zijn onvoldoende reacties ontvangen om conclusies te kunnen trekken.

Beleidsindicator c: Gemiddelde uitgaven R&D /% en aantal S&O-uren¹ uit innovatieproject per bedrijf

¹ S&O-uren: Speur- en Ontwikkelingsuren. Dit zijn de uren die binnen het bedrijf worden besteedt aan de ontwikkeling.

Bij zowel de gesubsidieerden als niet-gesubsidieerden is er een stijgende lijn te zien in het aantal R&D uitgaven en het aantal S&O-uren. Bij de gesubsidieerden stijgen de R&D uitgaven met 55%, tegenover 27% bij de niet-gesubsidieerden. De S&O-uren stijgen gemiddeld bij de gesubsidieerden met 61%, bij de niet-gesubsidieerden stijgen deze met 32%.

Beleidsindicator d: % Technische/ Economische haalbaarheid (haalbaarheidskwadrant) bij haalbaarheidsprojecten

Deze vraag is uitsluitend aan aanvragers van haalbaarheidsprojecten gesteld. Bij beide groepen is het aantal economisch/technisch haalbare projecten ongeveer gelijk.

Tabel 1 Was uw innovatieproject na afronding van het haalbaarheidsproject technisch en/of economisch haalbaar?

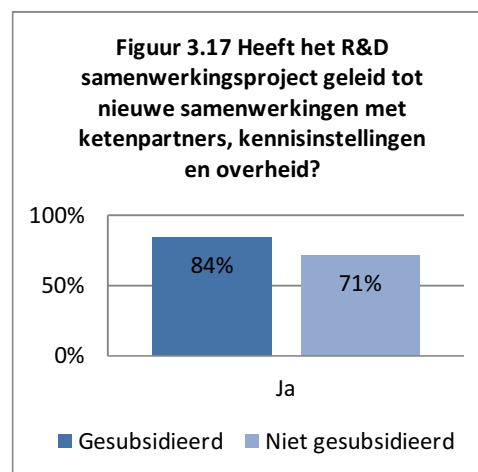
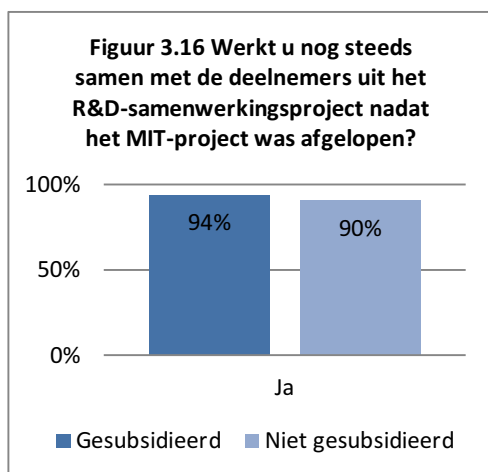
	<u>Wel economisch haalbaar</u>	<u>Niet economisch haalbaar</u>
<u>Wel technisch haalbaar</u>	Gesubsidieerd: 71% Niet-gesubsidieerd: 70%	Gesubsidieerd: 19% Niet-gesubsidieerd: 22%
<u>Niet technisch haalbaar</u>	Gesubsidieerd: 7% Niet-gesubsidieerd: 7%	Gesubsidieerd: 3% Niet-gesubsidieerd: 0%

Beleidsindicator e: Aantal / % succesvolle (doorzettende) innovatieve samenwerkingen bij R&D-samenwerkingsprojecten

Uit figuur 3.16 blijkt dat ruim 90% van de aanvragers nog steeds samen werkt met de deelnemers uit het R&D-samenwerkingsproject nadat het innovatieproject was afgelopen. Samenwerken leidt onder andere tot verhoging van de productiviteit en kennisdeling.

Beleidsindicator f: Aantal succesvolle innovatieve samenwerkingen met ketenpartners / bedrijven, kennisinstellingen en overheden bij R&D-samenwerkingsprojecten

Bij 84% van de gesubsidieerden heeft het R&D-samenwerkingsproject geleid tot nieuwe samenwerkingen met ketenpartners, kennisinstellingen en/of overheden. Bij de niet-gesubsidieerden ligt dit een stuk lager, namelijk 71%. Samenwerkingen met onder andere ketenpartners en kennisinstellingen is belangrijk voor kennisvalorisatie.

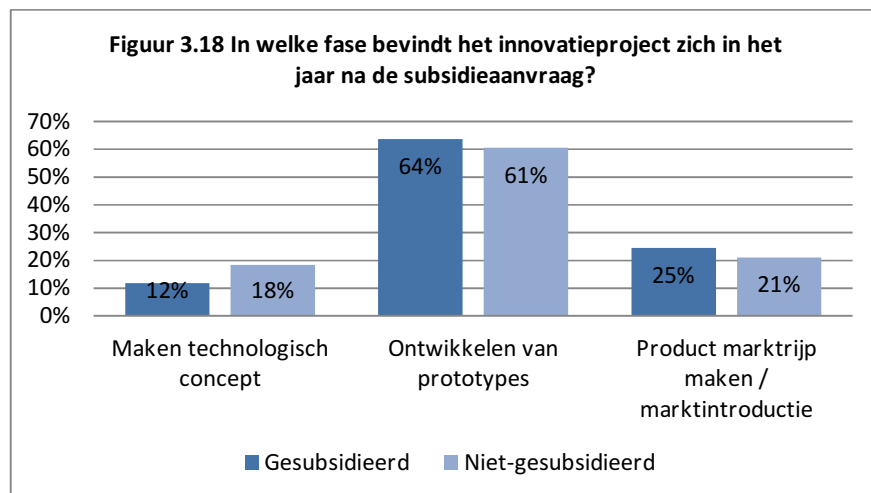

“MIT R&D is een aantrekkelijke manier om in relatief korte tijd veel kennis op te doen en duurzame connecties op te bouwen”

Beleidsindicator g: Aantal /% vervoltrajecten

Beleidsindicator h: Aantal nieuwe innovatieve producten/ diensten/ processen

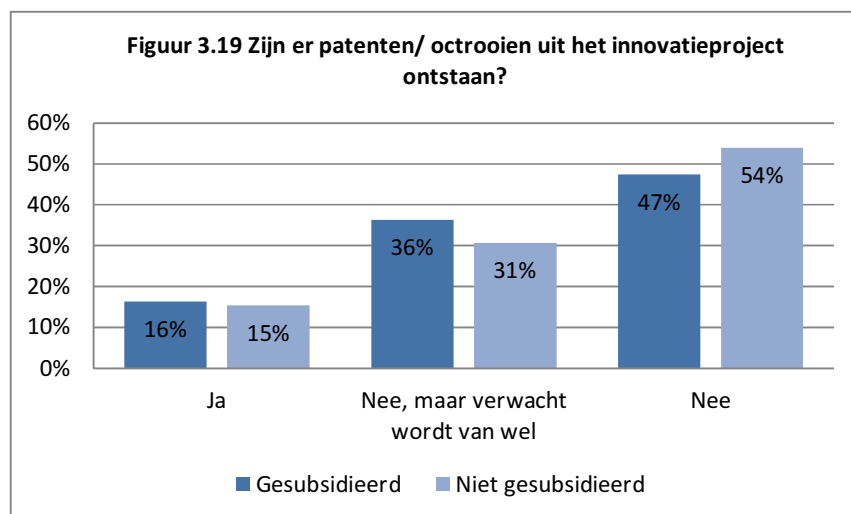
Aan alle aanvragers is gevraagd in welke fase zij zich momenteel bevinden van de innovatiecyclus. De verwachting is dat de beleidsindicator over een paar jaar een groter verschil zal laten zien. De MIT is een relatief jonge regeling, waardoor er nog weinig innovatieprojecten al zijn afgerond.

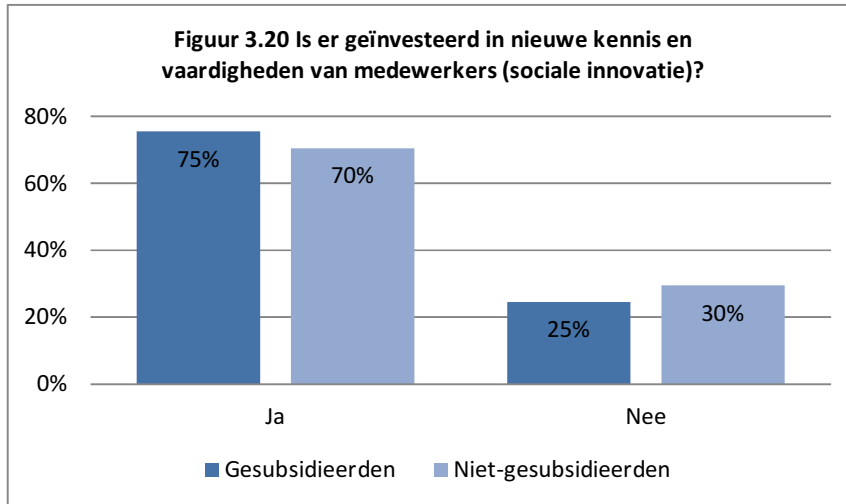
Beleidsindicatoren bestuurlijk-operationeel

Beleidsindicator i: Aantal octrooien/ patenten uit innovatieproject

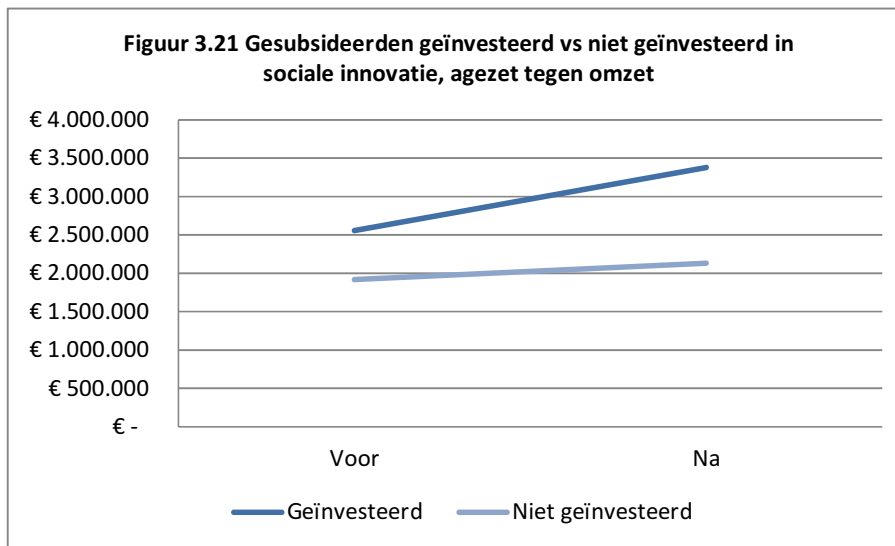
Gemiddeld ontstaat er bij 50% van de innovatieprojecten een octrooi/ patent. Bij de gesubsidieerde aanvragen ontstaan er eenzelfde aantal als bij de niet-gesubsidieerde aanvragen. Meer MIT-subsidie leidt tot meerdere innovatieprojecten, meer innovatieprojecten leidt tot meer patenten.

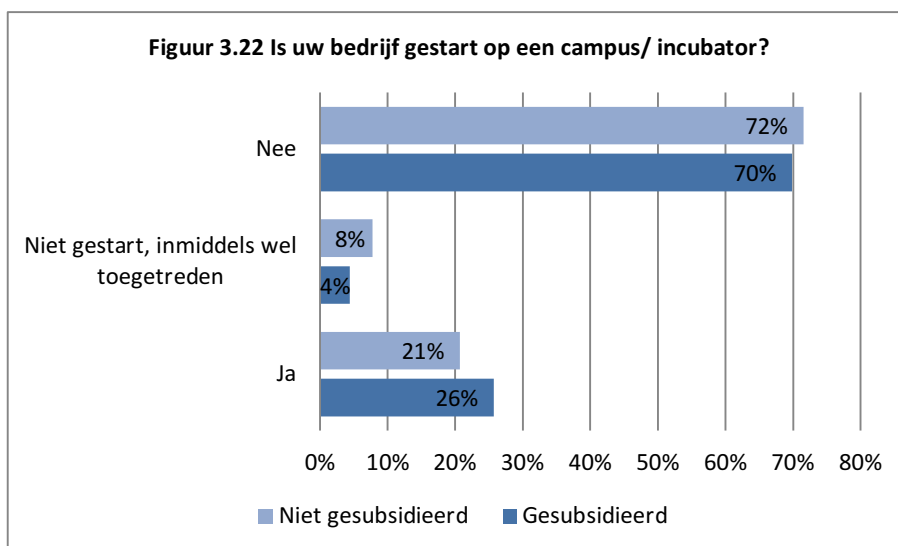

Beleidsindicator j: Aantal / % geïnvesteerd in (interne) sociale innovatie

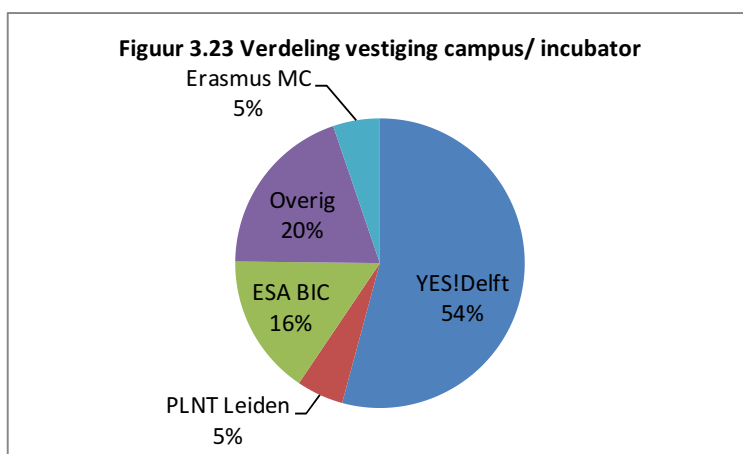

Uit de figuur blijkt dat er weinig verschil zit tussen de toe- en afgewezen R&D-aanvragers met betrekking tot het investeren in sociale innovatie. Wel relevant is dat er een duidelijke correlatie zit tussen investeren in sociale innovatie en omzet:

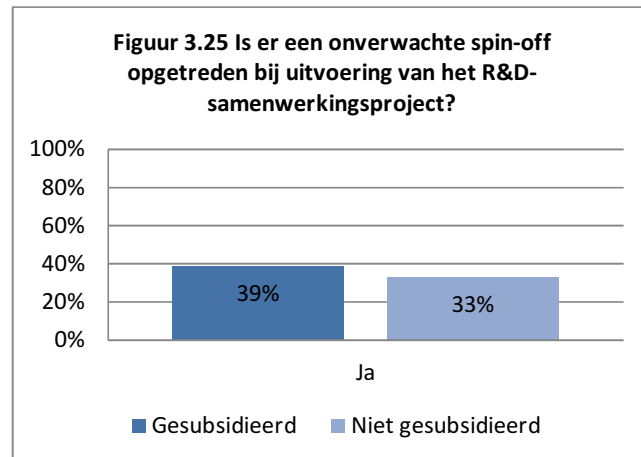
Toelichting: Ook al is toetreding tot campussen of incubators geen doelstelling van de MIT, toch is gevraagd of het stimuleren van innovatieve activiteiten ook een beweegreden is tot toetreden tot innovatieve netwerken, zoals campussen of incubators, tot gevolg heeft. Dit blijkt in 4-8% van de ondervraagden het geval.

De meest genoemde campussen/incubators zijn YES!Delft en ESA BIC (Business Innovation Centre).

Beleidsindicator I: Aantal innovatieve spin-offs bij R&D-samenwerkingsprojecten

Een spin-off is een individu dat of een groep individuen die een moederbedrijf verlaat om een nieuw bedrijf op te zetten, gebaseerd op de kennis en competenties die bij het moederbedrijf is opgebouwd. Het moederbedrijf steunt het nieuwe bedrijf door middel van kennis, competenties en/of middelen (Panteia, 2005). Spin-offs verhogen onder andere het innovatief vermogen en de bedrijvigheid. Uit de voortgezette projecten is bij 39% van de toegewezen projecten een spin-off ontstaan tegenover 33% bij de afgewezen aanvragen.

4. Conclusie

In dit verkennende, specifieke effectiviteitsonderzoek is onderzocht hoe effectief het beleidsinstrument in de vorm van de subsidieregeling MKB innovatie stimulering Topsectoren Zuid-Holland is geweest in de periode 2015-2018 voor het realiseren van het innovatiebeleid van de provincie Zuid-Holland.

1. Wat zijn de achterliggende doelstellingen van het beleid?

Het bestuurlijke doel van het beleidsinstrument MIT is omschreven in het beleidsfiche en luidt als volgt: "Verhoging aantal haalbare technische/ economische innovaties in het MKB in Zuid-Holland, door subsidiëren van Haalbaarheidsprojecten (HbH) en Research & Development (R&D)-samenwerkingsprojecten, zodat het innovatief vermogen van het MKB in Zuid-Holland wordt gestimuleerd."

2. Wordt de doelstelling bereikt?

Conclusie effectiviteit: gemeten a.d.h.v. beleidsindicatoren

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, is gebruik gemaakt van de Maryland Scientific methods Scale. Door zowel de gesubsidieerden als de niet-gesubsidieerden te ondervragen over resultaten voor en na subsidieaanvraag, zijn de doelgroepen vergeleken. De enquêtevragen zijn voornamelijk gebaseerd op de MIT-beleidsindicatoren. Uit een aantal beleidsindicatoren komen duidelijke (positieve) effecten naar voren als de gehonoreerde met de niet gehonoreerde projecten worden vergeleken.

Resultaten: top vijf MIT-beleidsindicatoren

1. *Aantal /% vervolgtrajecten:* zonder MIT-subsidie wordt meer dan 50% van de innovatieprojecten niet gestart.
2. *Gemiddelde groei /% FTE per bedrijf:* gesubsidieerden hebben een gemiddelde groei van 1 FTE, tegenover niet-gesubsidieerden 0,5 FTE.
3. *Gemiddelde omzet /% per bedrijf:* de gemiddelde omzet van gesubsidieerden door innovatieprojecten stijgt met 38%.
4. *Gemiddelde R&D-uitgaven /% uit innovatieproject:* de gemiddelde R&D uitgaven stijgen bij de gesubsidieerden met 55%, bij de niet-gesubsidieerden stijgen met 27%.
5. *Gemiddelde S&O-uren /% uit innovatieproject:* de gemiddelde S&O-uren stijgen bij de gesubsidieerden met 61%, bij de niet-gesubsidieerden met 32%.

Conclusie effectiviteit: MIT-subsidie stimuleert start innovatieproject

Wat geconcludeerd kan worden, is dat MIT-subsidie bijdraagt aan het verhogen van het aantal haalbare technische / economische innovaties in het MKB in Zuid-Holland. Daarmee wordt voldaan aan het doel van het beleidsinstrument. Uit de enquête bleek dat ruim 50% van de niet-gesubsidieerde aanvragers, stopt met hun innovatieproject(en). De gesubsidieerden gaan daarentegen allemaal door met hun innovatieproject.

Conclusie effectiviteit: effecten MIT-subsidie volgens gesubsidieerden

Naast het verschil in uitvoering, blijkt uit de enquête onder de gesubsidieerden dat MIT-subsidie invloed heeft op een aantal effecten:

a) Invloed op economische resultaten

Circa 90% van de gesubsidieerden heeft in de enquête aangegeven dat de MIT invloed heeft gehad op een hogere slagingskans en hogere kwaliteit van de innovatie. Verder heeft de MIT volgens de respondenten een bijdrage geleverd aan de snelheid waarmee de innovatie op de markt kwam / gaat komen. Deze snelheid is per definitie belangrijk om de concurrentie voor te blijven.

b) *Invloed op resultaten bedrijf*

De MIT heeft volgens 80% van de respondenten invloed gehad op verhoging kennis en ervaring om toekomstige innovatietrajecten te managen. Tevens heeft de subsidie invloed op verhoging van kennis voor toekomstige innovatietrajecten over de juiste subsidie- en steunkanalen vanuit de overheid.

c) *Invloed resultaten uitvoering MIT-project*

De uitvoering van het MIT-project heeft volgens 90% van de respondenten voornamelijk geleid tot nieuwe kennis over a) mogelijke toekomstige innovaties, b) meer inzicht in de technische haalbaarheid en risico's van het geplande traject en c) meer inzicht in de economische haalbaarheid van en marktvraag voor de geplande innovatie.

d) *Invloed op bestuurlijke resultaten en doelen*

De beleidsindicatoren die zijn gemeten, zijn gericht op de 'output' van de MIT. Uit bovengenoemde resultaten blijkt dat het doel van de MIT wordt bereikt, namelijk het verhogen van het aantal haalbare technische/ economische innovaties in MKB in Zuid-Holland. Het is aannemelijk dat de output bijdraagt aan de (maatschappelijke) doeltreffendheid (outcome).

“MIT is een goede regeling om innovatie te versnellen en vergroot de kans op succesvolle resultaten”

3. **En zo ja, komt dat door het beleid zelf of iets anders, iets dat geen onderdeel was van het beleid?**

Eindconclusie effectiviteit

Outcome

Eén van de maatschappelijke opgaves waar de Provincie Zuid-Holland zijn steentje aan probeert bij te dragen, is *Een groeiende, duurzame en innovatieve economie voor een aantrekkelijk en concurrerend Zuid-Holland*. De vraag hoe effectief het MIT-beleid is geweest in 2015-2018 voor het behalen van de beschreven maatschappelijke opgave, is lastig om te beantwoorden. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van de Maryland Scientific methods Scale. Achteraf gezien is deze methode hoog gegrepen voor deze *outcome*-vraag, gezien de tijdsperiode en relatief jonge projecten. De MIT-regeling is relatief jong, veel projecten zijn nog niet afgerond. Daarnaast is er weinig (vergelijkings-) materiaal. Wanneer echter ook de landelijke evaluatie in ogenschouw wordt genomen, dan is het aannemelijk dat de subsidieregeling doeltreffend is.

Output

In dit onderzoek is voornamelijk gefocust op de *output*-indicatoren. Uit de resultaten hiervan kan wel geconcludeerd worden dat het doel van de MIT wordt bereikt. Er is een causale relatie waarneembaar tussen de subsidie en de prestaties. De effectiviteit is hiermee aannemelijk gemaakt, echter nog niet uitputtend bewezen. Hiervoor is nader onderzoek nodig, waarbij er over een nog grotere tijdsperiode uitspraken gedaan. Zo zijn er op dit moment nog weinig producten op de markt geïntroduceerd, doordat de regeling relatief jong is. Dit resultaat kan pas goed gemeten worden als we verder in de tijd zijn.

5. Aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd voor de toekomstige inzet van het beleidsinstrument subsidies via de MIT-regeling.

De hoofdaanbeveling is:

- het continueren van de inzet van het beleidsinstrument subsidies via de MIT-regeling met ten minste het huidige budget. De MIT-regeling is laagdrempelig en blijkt in een duidelijke behoefte te voorzien. Het hoofddoel van de MIT, het verhogen van het aantal haalbaar technische / economische innovaties in MKB in Zuid-Holland, wordt bereikt. De effectiviteit is hiermee aannemelijk gemaakt, echter nog

niet uitputtend bewezen. Het is van belang dat alle aanvragers blijvend worden meegenomen in het onderzoek, zodat er (hopelijk) meer economische resultaten zichtbaar zijn in/ over een langere periode.

Aanbeveling voor MIT als instrument:

- Toegankelijker maken van regeling: met het oog op de groei van de totale omvang van aanvragen in combinatie met de lotingsprocedure, is het van belang dat er een balans wordt gevonden tussen het MIT-budget en de toegankelijkheid (aanscherpen van de voorwaarden) van de MIT-regeling. Door onderzoek te doen naar de voorwaarden in relatie tot de effectiviteit, kan de regeling nóg effectiever en passender worden bij de doelgroep. Hiervoor kunnen ook de opmerkingen/ verbeterpunten/ aanbevelingen van de respondenten in worden meegenomen.
- Verbeteren lotingsprocedure: aangezien het subsidieplafond op dag 1 van de inschrijving al ruim wordt overschreden, vindt bij de haalbaarheidsprojecten een loting plaats. Dit maakt de regeling minder toegankelijk voor mkb'ers, de kans op subsidie is niet groot. Wellicht is het mogelijk om de aanvraagformulieren in te korten waarbij eerst alleen gekeken wordt naar de projectsamenvatting.
- Vaker openstellen regeling (halfjaarlijks): een van de belangrijkste redenen om te innoveren is de korte levenscyclus van producten. Momenteel kunnen mkb'ers jaarlijks inschrijven. Echter door een halfjaarlijkse inschrijving sluit de regeling beter aan bij de korte tijdshorizon van innovatieve mkb'ers.

Aanbeveling voor uitvoering van MIT:

- Betere beschikbaarheid van data: Voor deze evaluatie zijn MIT-beleidsindicatoren geformuleerd en vervolgens zijn deze benut om data te verzamelen. Er was tot op dat moment geen data beschikbaar. De aanbeveling is om deze data te blijven verzamelen zodat bij een volgende evaluatie efficiënter deze cruciale data kan worden benut. Betrek hierin ook externe organisaties, zoals RVO en Innovation Quarter.
- Meer netwerk- en informatiebijeenkomsten organiseren als provincie. Uit de enquête bleek dat de bijeenkomsten als erg waardevol worden ervaren.

“Innovatie kan niet wachten tot een officiële startdatum ver in de toekomst”

Bibliografie

- Overheid.nl. (2018, maart 27). *Regeling periodiek evaluatieonderzoek*. Opgeroepen op november 27, 2019, van Overheid.nl: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040754/2018-03-27>
- Panteia. (2015). Financiering innovatief MKB in RIS-3 sectoren in de Noordvleugel.
- Sira Consulting. (2018). Doeltreffendheid subsidieregelingen. Bilthoven.